

Nota

TER BESPREKING

Betreft

Nota Samenwerkwijzer

Aan: Adviescollege

Van: Bureau

Datum

30 januari 2025

Kenmerk

2025-0000028806

Bijlage(n)

2 prototypen folder + toelichting

Pagina

1 van 4

Aanleiding

In december 2024 is het college geïnformeerd over de voortgang van de Samenwerkwijzer (SWW). In deze nota een update en bespreekpunten voor de vergadering van 6 februari 2025.

Bespreekpunten

- 1) Kan het college zich vinden in de kant die we opgaan? Voor nu vragen we jullie reflectie op:
  - a) de splitsing van de SWW in twee onderdelen
  - b) de opzet langs vijf inhoudelijke uitgangspunten
  - c) de balans tussen normeren en inspireren, tussen richting geven en ruimte laten.
- 2) Heeft het college feedback en aandachtspunten voor het vervolg, waaronder de relatie met een 'grondslag' in een Amvb bij de Woo?
- 3) Wat doen we met de naam Samenwerkwijzer? Vooralsnog hebben we geen beter alternatief kunnen verzinnen, en zijn we met communiceren begonnen onder het beeldmerk samenwerkwijzer. De VVOJ was positief maar er zijn ook kritische geluiden gehoord.

Toelichting

Doel en bevindingen uit de co-creatiefase

Onder de werktitel Samenwerkwijzer werken we aan een richtsnoer voor samenwerking tussen verzoekers en Woo-behandelaars. Deze moet, zoals aangekondigd in het advies 'Wat kan ik voor u doen', invulling geven aan behulpzaamheid van de overheid en redelijkheid van verzoekers. Dit zijn namelijk begrippen die de Woo wel aanneemt, maar slechts beperkt uitwerkt.

Doel is een cultuurverandering in gang zetten waarbij een Woo-verzoek niet louter een juridisch proces is, en geen corvee waaraan de overheid zich kan onttrekken of het er even erbij doet. Tegelijk is het ook geen recht dat je als verzoeker met één druk op de knop kunt opeisen, waarna je achterover kunt leunen. Het is een dienstverlening door de overheid, die vraagt om een gezamenlijke inspanning. Bovendien willen we als ACOI daarbij ook richting geven, een collectieve norm stellen voor de feitelijke inspanningen die de overheid levert én wat deze in alle redelijkheid mag vragen van verzoekers.

De afgelopen weken is gewerkt aan een integraal concept, na verschillende co-creatiesessies met zowel behandelaren als verzoekers (journalisten, want interviews met burgers en maatschappelijke organisaties volgen nog). Ten tijde van 'Wat kan ik voor u doen' hadden wij voor ogen dat we een 'openbare leidraad' zouden maken die de verschillende stappen in het Woo-proces beschrijft en de rol daarin voor zowel behandelaren als verzoekers. Uit de sessies is gebleken dat een dergelijke (model) leidraad te zwaar en te bureaucratisch wordt als we alle doelen die we daarmee willen dienen erin stoppen. We dreigen dan ten onder te gaan aan het alles-is-niets principe; het wordt vlees noch vis.

Voorgestelde opzet: twee producten

We willen daarom voorstellen de Samenwerkwijzer te splitsen in twee producten, die samen het doel moeten dienen dat we in gedachte hadden:

- een folder gericht op Woo-verzoekers die overheidsorganisaties kunnen overnemen en publiceren; hierin staat in begrijpelijke taal hoe de overheidsorganisatie behulpzaam zal (en dus moet!) zijn, en ook wat daarbij aan medewerking gevraagd wordt van verzoeker.
- een toelichting gericht op Woo-behandelaren; Hoe doe je dat, behulpzaam zijn? En wanneer kun je als overheid zeggen dat je behulpzaam bent geweest? En wat vraagt echt goed overleg en samen selecteren van je? En wanneer stel je grenzen? Deze vragen willen we beantwoorden in een toelichting voor Woo-behandelaren, die behalve normerend ook uitnodigend en inspirerend is.

NB: de termen folder en toelichting zijn daarbij nog onder constructie, net als de term samenwerkwijzer.

Bijgevoegd is een conceptfolder voor Woo-verzoekers. Hierin is de gedeelde verantwoordelijkheid beschreven in vijf uitgangspunten.

- VRAAG: Graag horen we jullie gedachten over deze vijf punten.

Bijgevoegd is tevens een eerste grove opzet voor de toelichting voor Woo-behandelaren. Let op: deze tekst is echt nog lang niet af. Hier is de uitdaging om normerend te zijn, maar ook uitnodigend en inspirerend. En we willen ruimte laten aan maatwerk. Zoals een lid van de

Sponsorgroep opmerkte: bij een kleine organisatie met weinig verzoeken past niet per se de Groningse aanpak voor de Shell-papers.

- VRAAG: Hoe vinden we een goede balans tussen enerzijds genoeg concretisering en handvatten (normen) op basis waarvan beide partijen elkaar kunnen aanspreken, en voorkomen dat we anderzijds dat deze producten alleen nog maar een laag bureaucratisering toevoegen en het echte werkproces niet verder helpen?

Tot slot is nog de vraag of de toelichting zich enkel op bestuursorganen dient te richten, of dat je deze als een convenant tussen journalistiek en bestuursorganen zou kunnen vormgeven. Waarbij we ons moeten realiseren dat “de burger” niet bestaat en ook niet georganiseerd is, en ook de journalistiek opvolging van een convenant niet via een koepel kan afdwingen. Het zou dan eerder gaan om het symbool, en om het engageren en binden van bestuursorganen.

Input van stakeholders

Sponsorgroep:

- De eerste bijeenkomst was op 19 december. Op 7 maart volgt een tweede en er wordt een derde bijeenkomst gepland.
- Gedeelde wens bij de deelnemers is om de Woo werkbaar te maken. Er is behoefte aan dejuridisering en in de praktijk evenwicht vinden tussen het belang van openbaarheid voor democratische controle en de werklust van (sommige) Woo-verzoeken.
- Nodig is een andere attitude van de overheid én van de journalistiek, en de IHH op orde. De SWW kan dat volgens de deelnemers niet alleen bewerkstelligen, maar de richting is goed.
- Er is uitgebreid stil gestaan bij de vorm, i.h.b. elementen voor een folder t.b.v. Woo-verzoekers. Als dilemma is genoemd dat de Woo door heel uiteenlopende groepen gebruikt wordt, en de vraag is of je die variatie in één product kunt vangen.
- Ook is besproken of de folder t.b.v. Woo-verzoekers alleen de ‘happy flow’ moet schetsen of ook de ‘sad flow’. Wat als de overheid afspraken niet nakomt? Wat als de verzoeker nergens aan meewerkt? Consensus was dat de folder behulpzaamheid moet uitstralen, maar geen overspannen beloftes moet doen. En de verzoeker moet uitnodigen tot behulpzaamheid, zonder een ‘straf’ in het vooruitzicht te stellen.

VVOJ werkgroep Woo

- Na een sessie op het VVOJ congres in het najaar, hebben we de voortgang in januari gedeeld met de werkgroep Woo van de VVOJ.
- De drie journalisten waren positief over de uitgangspunten en een (eerdere) concepttekst voor de folder. Voor journalisten met minder Woo-ervaring is dat volgens hen een prima start, en ze hebben meegedacht over de begrijpelijkheid voor andere burgers.
- De globale opzet van de toelichting hebben ze gezien, maar is niet echt besproken omdat deze toen nog heel voorlopig was.
- Zij konden zich goed vinden in de naam ‘Samenwerkwijzer’. Wel vroegen ze om in de tekst ook andere woorden te gebruiken, zoals goed contact, overleg, afstemming e.d.
- In dezelfde bijeenkomst is een interne notitie besproken waarin onze gedachtenvorming van over de omgang met concepten is beschreven. Kern is om bij omvangrijke verzoeken een ‘keuzemenu’ te bespreken met verzoekers. Dit idee leek hen bruikbaar als onderdeel van een richtsnoer/werkwijzer samen selecteren, en ze hebben er nog enkele opties aan toegevoegd.

Ministerie BZK

- BZK werkt aan een brief waarin de nieuwe minister van BZK ons formeel verzoekt om de SWW en aandachtspunten meegeeft. We hebben dit formele verzoek nog niet binnen.
  - BZK is extra betrokken omdat ACOI aan de minister heeft geadviseerd om in een AmvB bij de Woo op te nemen dat alle overheidsorganisaties een leidraad publiceren en gebruiken in hun contact met verzoekers; hoe die er precies uit moet zien komt niet in de AmvB. Wel dient de Samenwerkwijzer hiervoor als model c.q. richtsnoer van ACOI.
  - We merken dat onze aanpak voor BZK als een 'koerswijziging' voelt omdat we geen strikte procesbeschrijving maken maar uitgangspunten (de folder gericht op verzoekers) en een nadere normering voor behandelaars (de toelichting). Dat maakt de afstemming met een AmvB voor BZK ook lastig. We zijn nog in overleg hoe we deze twee perspectieven bij elkaar krijgen.
  - Inmiddels vragen we ons af of ondersteuning van de SWW via wetgeving wel nodig is, al zal het zeker behulpzaam zijn. Sowieso zullen we fors moeten investeren in communicatie om het idee en het instrument te laten landen.
- VRAAG: Hoe kijkt het college hier tegenaan?

Vervolg

- Komende maanden volgen interviews met enkele maatschappelijke organisaties en burgers, en een bredere validatie bijvoorbeeld tijdens een VNG-bijeenkomst en in samenwerking met de VVOJ.
- De Samenwerkwijzer moet in juni klaar zijn voor oplevering.
- Voor de omgang met concepten, mails en chatverkeer zouden we een aparte werkwijzer over samen selecteren willen maken in aanvulling op de SWW. Dit is namelijk taaie materie en draagvlak bij overheden en verzoekers i.h.b. journalisten kost tijd.
- Ondertussen werken we ook aan een werkwijzer over inzage onder geheimhouding en een werkwijzer over zienswijzen van derden. Er ontstaat zo een bibliotheek van praktische richtsnoeren, waarbij de SWW het fundament is.

Communicatie

- De communicatie over de SWW is in januari opnieuw opgestart via LinkedIn en de website, met onder meer interviews. Er is een beeldmerk gemaakt door het ontwerp bureau. En het dossier is geactualiseerd en voorzien van FAQ ([Samenwerkwijzer - ACOI publicaties](#)).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.